

AUGUSTIN BUZURA – PUBLICIST AND FICTION WRITER

Antoaneta Adela SZILAGYI, PhD Candidate, „George Emil Palade” University of Medicine, Pharmacy, Science and Technology of Târgu Mureș

Abstract: The journalistic work of Augustin Buzura is a natural addition to his literary one, mainly because his literary works were redacted during the author's active meditation of two novels. In his publications, Augustin Buzura is straightforward, impressing the readers through the depth of the meaning he gives to the truth. He sees the concept of an author as a fighter and in journalism a job that implies consciousness, and that is because the author himself is a self-proclaimed truth-seeker, a pillar of sincerity, perseverance and stability of feelings. Making himself known in the literary circles in Cluj so far as his pre-graduate years, Augustin Buzura enrolled himself in two directions, after graduating a medical university – as a writer, with his 1963 debut volume "Capul bunei speranțe", and as a journalist, the head secretary of the Tribuna magazine.

His debut novel "Pământ" was published on February 25th 1960, in Tribuna magazine, at the recommendation of Mircea Zăciu, in the literary circle where it was first read. The author kept publishing his works in the Tribuna magazine – prose, coverage, essays, articles, and as his fame grew, he extended his publishing to other magazines throughout the country. In 1976 he introduced a new column in the Tribuna magazine, called "Bloc-Notes", in which he approached weekly-based thoughts about literature, society, life and death.

After the 1989 Revolution, Augustin Buzura involved himself in the political aspects of the country and founded the Romanian Cultural Foundation, which he re-branded in 2003 into the Romanian Cultural Institute. During this period, the author published countless articles in the Cultura magazine, which was founded in 2004 and which he ran as a director until he passed away. In the magazine, he affirmed himself as a author with a strong and opinionated voice, with a true civic and patriotic consciousness. His works were published in two volumes: "Canonul periferiei", which contained works published in between December 8th 2005 and December 18th 2008, and "Nici vii, nici morți", from January 8th 2009 and March 8th 2012.

Augustin Buzura's analysis of the Romanian society isn't two-dimensional, instead it emphasizes the gravity of an author's imprint on the society – through writing. His portrait contains multitudes: the instinct of a psychoanalyst physician, the firm belief in the values of intellectuality and of the entire human race.

Ever since the beginning, the author has taken the role of being a voice for truth and fundamental values, publishing an authentic view of his times. His only aim was to tell the truth. Augustin Buzura's works, even though published in between the pages of a literary magazine, are the product of a vocational journalist, which doesn't feel the need to impress stylistically.

Being well-aware of the magnitude of the cultural importance his works represented to the entire society, Augustin Buzura never abandoned expressing himself through writing, even in the utmost difficult times, when the political context was against him. He continued to write his novels and publications, because he firmly believed that writing was the mean through which the nation was going to benefit from a better outcome. His belief was that the future of the country would be better if young people were to learn from society's past mistakes. This is why his publicistic works are profoundly educational, alongside his prose, which complete each other armoniously. These two concepts are based on the author's faith that without moral integrity, sincerity, fairness, culture is but a transparent gift to humanity.

Keywords:

Contestat de unii, elogiât de alții, Augustin Buzura rămâne o voce profund originală și creatoare în peisajul publicisticii românești contemporane. Constituind o completare firească a operei literare, publicistica lui Augustin Buzura susține activitatea literară a scriitorului, întrucât creația sa românească își extrage seva dintr-o experiență publicistică de excepție. În articolele publicate de-a lungul timpului, Augustin Buzura și-a expus crezul artistic impresionând publicul cititor prin formulări ce țintesc mereu adevărul, lipsite de sinuozități diplomatice. În viziunea sa, scriitorul este un luptător, iar gazetăria o profesiune de credință și de conștiință, constanță, adevăr, seriozitate, gravitate, consecvență și stabilitate a sentimentelor.

Augustin Buzura s-a afirmat în cadrul cenaclurilor literare clujene încă din perioada studenției, urmând ca, după absolvirea facultății de medicină să se angajeze într-o dublă carieră: de scriitor și gazetar. A debutat în numărul 8 al revistei *Tribuna*, în 25 februarie 1960 cu nuvela *Pământ*, fiind recomandat de Mircea Zăciu, în cenaclul căruia fusese citită, iar ca scriitor în anul 1963 cu volumul de nuvele *Capul bunei speranțe*. A publicat de-a lungul anilor în revista *Tribuna* reportaje, eseuri, tablete, articole de atitudine, sau proză, extinzându-și apoi colaborarea cu majoritatea revistelor literare din țară. Inaugurează în anul 1967 în revista *Tribuna* rubrica intitulată *Bloc-Notes* în care a publicat aproape săptămânal reflecții despre literatură, societate, dar și despre marile teme ale existenței umane, viața și moartea. Despre aceste meditații cu caracter eseistic, scriitorul afirmă că: „m-au ajutat să transfer ceva din energia mea nervoasă în altă parte, astfel încât textul prozei mele să fie eliberat de încărcătura explozivă a momentului”¹. Pe de altă parte, acestea i-au adus numeroase întâlniri cu securitatea, textele fiind comentate favorabil la Europa Liberă, articolele sale din *Tribuna* reprezentând o teroare pentru autoritățile comuniste ale vremii.

În calitate de secretar general de redacție și apoi de redactor-șef, până în anul 1990 al revistei *Tribuna*, Augustin Buzura a fost un veritabil continuator al tribuniștilor de odinioară, văzând în în această publicație elitistă un forum care garantează sănătatea intelectuală și morală a națiunii române. A privit cu o admirație profundă proza lui Ioan Slavici, acest „pedagog” al poporului său, care avea capacitatea de a direcționa energia neamului spre scopul potrivit.

După evenimentele revoluționare din decembrie 1989, s-a implicat în viața politică a țării și a pus bazele Fundației Culturale Române, pe care a transformat-o în anul 2003 în Institutul Cultural Român. În această nouă conjunctură socială și politică, Augustin Buzura a acordat o mare atenție activității publicistice. A scris săptămânal articolele de fond în revista *Cultura*, înființată în anul 2004, pe care a condus-o în calitate de director până în clipa stingerii sale din viață. S-a afirmat ca un adevărat mărturisitor de sine, ca o voce puternică, imperativă a unei conștiințe civice și patriotice în această revistă de cultură autentică, pe care a transformat-o într-un spațiu de exprimare democratică a ideilor, adunându-și editorialele în două volume: *Canonul periferiei*, care conține articole publicate între 8 decembrie 2005 și 18 decembrie 2008 și *Nici vii, nici morți*, cuprinzându-le pe cele publicate între 8 ianuarie 2009 și 8 martie 2012.

¹ Augustin Buzura, *Teroarea Iluziei. Convorbiri cu Crisula Ștefănescu*, Editura Polirom, Iași, 2004, p. 14.

În aceste articole, Augustin Buzura nu a limitat analiza societății românești la personajele politice și culturale ale zilei sau la momentul istoric, ci a subliniat pregnant rolul și implicarea scriitorului în societate sau funcția pedagogică a scrisului. Dacă la toate acestea se adaugă instinctul medicului psihanalist, credința în valorile intelectualității și ale întregii umanități, obținem imaginea scriitorului iluminist ardelean, ancorat deplin și asumat în viața cetății. În acest sens, Ion Pop îl considera „Ardeleanul obstinat în credințele lui constructive”² care „este frapat în fiecare zi de improvizație, superficialitate, lipsă de răspundere și de angajare serioasă într-un proiect pozitiv. Singurele certitudini, enunțate ironic, se numesc «haos, mitocănie, mizerie morală și ură la cote intolerabile», «în afară de scandaluri, nu părem pregătiți pentru nimic», «s-a distrus tot ce părea imposibil de distrus, tot ce avea legătură cu demnitatea națională, cu trecutul cel adevărat»... Sau, din alte unghiuri, ale privirii psihologului: «Absența tragicului din structura ființei noastre, neaderentă deplin la realitate, excesul de fantezie sau o componentă paranoidă fac nefirescul și absurdul să plutească peste toate»... Sunt fragmente de notații ce pot fi luate de peste tot”.³

Încă de la început, scriitorul și-a asumat angajamentul de căutător perpetuu al adevărului și al valorilor fundamentale, preferând să practice o gazetărie autentică, oglindind cu obiectivitate realitatea vremurilor sale, reprezentând o voce a demnității și a rezistenței intelectualului român în comunism. Adevărul, afirma răspicat prozatorul, „oricât de incomod, nu poate face rău semenilor”, actul creator, imitând divinitatea, înfruntă tragismul existenței și dă sens vieții, așteptând „noaptea cea lungă”. Asemuit cu o pasăre de pradă, scriitorul, „nu se poate desprinde nici chiar în somn de meseria sa”. Acest radicalism moral al jurnalistului își trage seva din cultura sa umanistă și medicală, ca o mărturie despre adevărul societății pe care o reprezenta, pe măsură ce dictatura comunistă devenea tot mai apăsătoare. Fiind un reporter de teren conștiincios și realist, atent la factorul uman, Buzura mărturisea constant despre felul în care „construcția socialismului” afecta societatea și cetățeanul, articolele sale surprinzând omul și dilemele sau păcatele sale. Realizând o analiză lucidă a societății românești, romancierul a trăit dramele cetății, dar, în egală măsură, a oferit și căi de a ieși din impas. Consecvent cu sine și cu munca sa, Augustin Buzura a urmărit să realizeze un act de cultură autentică, iar idealul său a fost și a rămas cel de a spune adevărul într-o vreme când acest lucru se dovedea aproape imposibil, dacă ne raportăm la perioada comunistă, perioadă în care au apărut romanele sale.

Pentru Augustin Buzura, a scrie însemna „a sesiza întrebările vremii, dramele ei”⁴, de aceea scrisul a constituit pentru acest scriitor o necesitate vitală: „scriu pentru mine. [...] Scriu ca să trăiesc în sensul cel mai profund al cuvântului. Trăiesc și trudes cu credința că încetând să scriu aș înceta să trăiesc”.⁵ „A scrie înseamnă a salva de la moarte câteva din infinitele fețe ale lumii în care trăim, a lăsa celor ce vin documente în speranța

² *Între două lumi Augustin Buzura, romancier și gazetar*, Antologie critică alcătuită și îngrijită de Angela Martin, Editura Tracus Arte, București, 2017, p. 215.

³ *Ibidem*.

⁴ Augustin Buzura, *Bloc notes*, Editura Dacia, București, 1981, p. 76.

⁵ Augustin Buzura, *Tentația risipirii*, Editura Fundației Culturale Române, București, 2003, p. 166.

că vor dezlega ei o parte, cât de neînsemnată, din tainele a ceea ce numim viață. Scrisul este, așadar, o neîntreruptă luptă cu moartea, un efort supraomnesc de amânare a ei, măcar de amânare, o încheștare absurdă la hotarele necunoscutului și nespusului, acolo unde cuvintele sunt sărace, nu de puține ori inexistente, sau o luptă cu foarte cunoscutul din societate, când scriitorul trebuie să strige întrebările celor mulți, ale comunității sale, să fie, altfel spus, cuvânt, spadă și, în final, pe termen scurt, victimă, căci aproape niciodată adevărații învingători nu sunt cei ce au luptat, dar asta este o altă poveste.”⁶ Motivația profundă a scrisului ca mărturie a unei epoci, înfățișată în toată amploarea și realitatea crudă a fenomenului social, rămâne aceeași: „Scriu pentru că mă doare teribil ce văd și ce simt” – afirmă scriitorul în prefața culegerii de publicistică din volumul *Canonul periferiei* (2012).

Deși se desfășoară în paginile unei reviste literare, publicistica lui Buzura este cea a unui de gazetar de vocație care nu abordează doar teme literare, nu urmărește să impresioneze prin efecte stilistice, prin meșteșugul artistic în sine. Este o publicistică riguroasă, tenace, a unui gazetar ce analizează profund evenimentele, textele sale fiind adevărate demonstrații de forță ale unui scriitor pentru care adevărul există, este imperativ. Se poate distinge o continuitate remarcabilă între articolele sale de dinainte de 1989 și cele din ultimii ani, al căror subiect principal este *Omul nou*, la care visa propaganda comunistă, dar care s-a născut în plină democrație. Pentru Buzura, nici arta, nici publicistica nu există în afara problematicii umane, articolele și romanele sale se referă la om și la dilemele sale, la slăbiciunile sale sau la șansele sale de redempțiune, acest lucru neînsemnând însă că avem de-a face cu o publicistică bazată pe „personalități”. Precaut și intens preocupat să nu cadă în personalizarea excesivă a vieții publice, Augustin Buzura a creat în literatură personaje memorabile, doctorul Cristian sau Helgomar David, opuse *personajelor* publice, dovedind că romancierul își iubește toate personajele indiferent de condiția lor morală.

Problematizând condiția individului în epoca comunistă, subliniindu-i poziția de victimă a sistemului, acuzând, criticând, protestând, la nivelul profund al discursului de idei, articolele lui Buzura au fost, în acele vremuri, o formă de afirmare a demnității umane, un mod de supraviețuire a scriitorului și a lectorilor în egală măsură. În acest sens, gazetarul a publicat foiletoane săptămânal și ritmic, într-o încercare febrilă de a se autodefini, de a-și face cunoscută orientarea estetică, reflectând asupra condiției artei scrisului și a scriitorului.

A fost un martor al veacului său, un veac în care existența umană a fost pusă sub semnul întrebării, condiție ce impune participarea scriitorului la „viața cetății” prin cărțile sale, deoarece scriitorul există prin ceea ce scrie. În anul 1891, în încheierea volumului de publicistică *Bloc notes* ce reunește o mare parte a eseurilor apărute în paginile revistei *Tribuna*, Augustin Buzura publica o mărturisire de credință, o declarație program a scrisului său intitulată *De ce scriu?*: „Scriu, așadar, pentru că sunt dator. Firește, n-am certitudinea că voi reuși vreodată să-mi plătesc această grea și complicată datorie. Și tocmai acest sentiment îmi dă iluzia că munca mea este necesară, că drumul

⁶ Augustin Buzura, *A trăi, a scrie*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2009, p. 181.

pe care am pornit, drumul răscumpărării, deja lung, accidentat, este singurul care mi se potrivește”⁷.

Revendicându-se de la fibra spirituală ardeleană, animat de o neobosită activitate publicistică, Augustin Buzura își manifestă convingerea în concepte precum: *națiune, național, popor, identitate națională, patriotism* ca un semn al continuității cu valorile pe care le-a cultivat până în 1989 sau ca dovadă a apartenenței scriitorului la nobila paradigmă culturală inaugurată de Școala Ardeleană, căci opera lui este animată de idealurile acesteia. Credința în funcția formativă a cuvântului scris, angajarea și convingerea că presa poate contribui la emanciparea prin educație a națiunii sunt tot atâtea idealuri ale Școlii Ardelene. De aceea, scriitorul crede cu tărie în progresul unei națiuni prin educație și cultură, în șansa pe care cultura și rigoarea etică le poate oferi unui popor.

Cunoscându-și profund rădăcinile spirituale, scriitorul privește cu încredere în viitor, manifestându-și cu pregnanță nemulțumirea când acest viitor este amenințat de greșelile prezentului, fiind revoltat atunci când ne ratăm prezentul. Știind foarte bine ce resursă extraordinară a reprezentat-o cultura în devenirea noastră, Buzura nu o abandonează în cele mai grele momente ale carierei sale gazetărești, ci continuă să-și scrie romanele și editorialele, deoarece crede cu tărie că scrisul contribuie la mai-binele națiunii, la construirea unui viitor mai curat, manifestându-și încrederea într-un viitor românesc pe care tinerii îl pot construi. Astfel, publicistica lui Augustin Buzura este profund educativă, alcătuind un tot armonios împreună cu proza, cele două componente ale creației sale oglindindu-se reciproc, ca două structuri paralele ce ilustrează credința autorului că, fără sinceritate și fără curățenie morală, cultura nu reprezintă altceva decât un văl subțire și transparent.

Pe de altă parte, scriitorul mărturisește că „Literatura, arta în general, sunt un protest împotriva morții, a tragismului existenței noastre, o tentativă omenească de a imita Divinitatea, un efort de a te elibera de convențiile cu ajutorul cărora, de-a lungul timpului, oamenii au căutat să îngrădească haosul, să dea un sens, să găsească un rost mărunț în locul *marelui rost* pe care nu l-au descoperit încă.”⁸

Literatura ca libertate – este o sintagmă ce caracterizează opera lui Augustin Buzura. Cuvintele rostite într-un interviu acordat în anul 2007 Ioanei Revnic și publicat în Nr. 46 al publicației *România literară* sunt astăzi testamentare: „Nu regret nicio experiență din viața mea. Și nicio suferință nu mi s-a părut inutilă sau nedreaptă, chiar dacă unele au purtat nume care, în general, îngrozesc pe oricine. Cred că toate experiențele, maladiile, suferințele sunt folositoare dacă le descoperi rolul ascuns, motivul pentru care ți-au fost date. Avem o viață unică și irepetabilă, deci trebuie să faci exact ceea ce crezi că te ajută să-ți duci la îndeplinire proiectele, conștient că, pentru ce n-ai făcut sau n-ai putut să faci nu există iertare sau înțelegere (...). Din alt unghi privită viața, observ că, odată cu trecerea timpului, devenim tot mai mult spirit. Simțurile se acutizează la maximum, totul este sensibilitate, durere, căutare. Uneori am impresia că

⁷ Augustin Buzura, *Bloc notes*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1981, p. 229.

⁸ Augustin Buzura, *A trăi, a scrie*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2009, p. 110.

dacă m-aș concentra asupra unui obiect, gând, obsesie, acestea, în mod paradoxal, ar prinde consistență, ar deveni materiale. Faptul că am cunoscut moartea, și nu o singură dată, faptul că am trecut prin momente îngrozitoare și am reușit să le depășesc mă ajută să cred că am niște obligații de îndeplinit. Și că șansa de a trăi nu mi-a fost dată de către Cel de Sus din întâmplare sau în zadar.”⁹ Augustin Buzura ne îndeamnă să regăsim în străfundurile ființei resursele de demnitate umană, aparent pierdute, să nu acceptăm frica, spaima și teroarea, ca forme ale morții, să rămânem vii, cu toate nemulțumirile, frustrările, suferințele și aspirațiile noastre. Se poate afirma astfel faptul că scrisul lui Buzura a constituit un act de curaj, un exemplar gest moral al intelectualului amenințat de frică, lașitate, duplicitate și compromisuri, o probă a demnității, care înfruntă istoria și afirmă dreptul omului la propria libertate și umanitate, iar cărțile lui au fost și sunt o formă de afirmare a conștiinței de sine.

Până în anul 1990, Augustin Buzura a fost mai mult decât un simplu martor a ceea ce s-a întâmplat, a fost un veritabil combatant, mărturisind despre rolul culturii și al artei în societatea românească: „În regimul trecut oamenii de spirit reușiseră să lupte, să reziste, să readucă, totuși, cultura la locul meritat în ierarhia valorilor sociale, să restabilească legătura cu tradiția, cu spiritualitatea noastră și cu marile spirite ale lumii. În literatură, în muzică, în plastică și film ajunseserăm oarecum la zi, ba chiar în gândirea filosofică și religioasă. Și, de la arderea bibliotecilor și întemnițarea intelectualilor, și nu numai a intelectualilor, și nu numai a intelectualilor, din anii '50, la restabilirea unor ierarhii adevărate, drumul n-a fost ușor...”¹⁰ Buzura a înțeles să lupte prin opera sa, prin scrisul său pe baza cunoașterii istoriei și a realităților societății românești în straturile ei cele mai profunde, iar libertatea și adevărul afirmate cu multă consecvență erau susținute prin mijlocirea artei, întrucât, așa cum afirmă regizorul polonez Wajda: „numai arta adevărată făcea credibil mesajul, nu-l banaliza, făcea din el un adversar – cel mai redutabil”¹¹. Astfel, scriitorul își conturează dezideratele de implicare și de împlinire artistică prin romanele sale: „Scriitorul își afirmă adevărul său cu mijloacele artistice cele mai adecvate [...]. Noul se află în idei, în dramele epocii, în aspirațiile ei [...]. Arta devine din ce în ce mai cerebrală, oamenii luptă pentru idei”¹².

Adevărul și noul sunt două constante ale publicisticii lui Augustin Buzura, pentru ambele fiind nevoie de curaj, iar pentru a le exprima, adevărul, noul și curajul au nevoie de suportul artei, al literaturii. „Dar, citind publicistica din *Bloc notes* (1981) și relaționând-o cu literatura publicată de Augustin Buzura, înțelegem că adevărul (ca substanță umană, existență morală și inevitabil politică, în cele din urmă – deci adevărul interior, psihologic, și adevărul exterior, social) și noul (ca modalitate de expresie, formă estetică) alcătuiesc alfabetul libertății”¹³.

⁹ Ioana Revnic, *Augustin Buzura: M-am retras din lumea literară din lipsă de timp*, revista „România literară”, nr. 46, 23 noiembrie 2007.

¹⁰ *Între două lumi Augustin Buzura, romancier și gazetar*, Antologie critică alcătuită și îngrijită de Angela Martin, Editura Tracus Arte, București, 2017, p.206.

¹¹ *Idem* p.208.

¹² Augustin Buzura, *Bloc notes*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1981, p. 74.

¹³ *Între două lumi Augustin Buzura, romancier și gazetar*, Antologie critică alcătuită și îngrijită de Angela Martin, Editura Tracus Arte, București, 2017, p.208.

Într-un recurs la modernitate, scriitorul se întreabă retoric într-un articol din anul 1973, reluat în *Bloc notes: Moderni, dar cum?*. „Numai cunoașterea adevărată a oamenilor, numai legăturile directe, vii, care se pot stabili dincolo de convenții și fraze de suprafață este în măsură să ne verifice trăinicia definițiilor noastre despre adevăr, suferință, bucurie etc. Noul, neprevăzutul, substanța reală a literaturii, acel *adevăr* atât de frecvent pomenit, se află în ei, în faptele, în gândurile lor, în jocul mâinilor sau al mușchilor feței, în privirile atât de semnificative ce înlocuiesc cuvintele, semnificațiile”¹⁴. Prin urmare, modernitatea trebuie căutată în semenii noștri, în conștiința noastră, în noi înșine, așa cum conchide scriitorul în același articol, deoarece în conținutul modernității spre care aspiră literatura lui Augustin Buzura intră adevărul experienței politice trăite, inclus într-o viziune filozofică și culturală complexă, ce presupune cunoașterea realității. Nucleul dur al modernității în care crede și la care trimite cel mai des în publicistica sa este constituit din Shakespeare, Dostoievski, Flaubert, Kafka, Faulkner, Thomas Mann, Joyce, Virginia Woolf sau din reprezentanții literaturii interbelice românești, Gib Mihăescu, Rebreanu sau Camil Petrescu. Dintre reperele literaturii contemporane, scriitorul îi alege pe D.R. Popescu, Nicolae Breban, Fănuș Neagu, Ștefan Bănuțescu și Marin Preda. Lectura marilor clasici – scriitori și filosofi străini sau români, pe care îi va menționa în publicistica sa – i-a adus revelații stimulative în direcția creației literare. În acest sens, Augustin Buzura mărturisește într-un interviu acordat scriitorului și criticului literar Iulian Boldea și publicat în anul 2013 revista *Vatra*: „Rebreanu [...] este un deschizător de drumuri în toate tendințele din romanul românesc. Pentru mine el este și un model de muncă, de disciplină, de efort, de respect pentru litera scrisă, pentru creație. Trebuie să spun însă că mi-a plăcut enorm Slavici, și ca exemplu uman, dar și ca scriitor. Lucian Blaga, Camil Petrescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Gib Mihăescu, Anton Holban – toată această pleiadă foarte valoroasă, până încoace la Călinescu, Petru Dumitriu, Marin Preda: toți mi-au plăcut.”¹⁵

Publică în *Tribuna*, apoi reia în volumul *Bloc notes* o serie de foiletoane ce se constituie în adevărate mărturii ale frământărilor scriitorului generate de condiția scrisului într-o lume tot mai tensionată social și politic, mărturii prin care încearcă să-și definească personalitatea și să-și contureze profilul intelectual. Aceste eseuri publicate în foileton sunt veritabile „fișe de lectură” analitică, selectate din domeniul beletristic sau științific, autori și volume de referință, fascinat de conținutul lor ideatic și căutând să pătrundă cât mai profund în țesătura discursului lor. Interpretează apoi într-un mod cu totul original temele și filosofia acestora, fiind interesat de volume precum *Figuri bizantine*, de Chares Diehl, *Clochemerle* – romanul lui Gabriel Chevallier, despre care afirmă că „în clipele de mizantropie cartea regretatului scriitor reconfortează”¹⁶, dar și *Cui i-e frică de Virginia Woolf?*, piesa lui E. Albee (*Triste măști*, 1967), lecturi în limba italiană, *La psicoanalisi nella cultura italiana* de Anne Clancier afirmând despre aceasta că este „un ghid extrem de util într-un domeniu aflat neîntrerupt sub zodia prefacerilor

¹⁴ Augustin Buzura, *Bloc notes*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1981, p. 33.

¹⁵ Iulian Boldea, *Dialog cu Augustin Buzura. La noi, din păcate, „revizorii” au fost, acum, ca și în vremurile de tristă amintire, niște politrucci*, revista „Vatra”, Nr. 6-7, 2013, p. 42.

¹⁶ Augustin Buzura, *Bloc notes*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1981, p. 117.

și înnoirilor unde orice răspuns dat astăzi va fi cu certitudine revizuit mâine”¹⁷, la care se adaugă 451 ° Fahrenheit de Bradbury, *Zidul* de Leonid Andreev, *Koenigsmark*, de Pierre Benoit, *Cavalerul inexistent*, de Italo Calvino, toate aceste lecturi surprinzătoare având rostul unor pătrunzătoare sondări analitice. Fiind un prozator interesat de abisurile trăirilor omenești filtrate în opera lui A.P. Cehov, Buzura consemnează: „Cehov înregistrează tot ce e mai semnificativ dintr-o viață ne semnificativă; acționând cu o forță teribilă asupra subconștientului, obligându-te, cinic, să-i continui schițele, să le adaugi detalii noi, strict personale, multe sau puține, atâtea câte sunt necesare pentru a ajunge la concluzia pe care din neatenție sau teamă ai uitat ori ai evitat să o formulezi [...]. Traectoria eroilor cehovieni pare identică cu a unor nevertebrate într-un deșert arid: urme efemere, superficiale, pe un sol mobil, la discreția vânturilor, norilor și astrilor tutelari. Nimic nou, extraordinar, colosal, nici o înălțare neprevăzută, dar nici o cădere surprinzătoare, așa după cum noaptea continuă ziua, mica tristețe este înlocuită de mica bucurie, exuberanța, dragostea și naivitatea juvenilă, de blazare, oboseală și senescență [...]. De-o sinceritate enervantă, Cehov nu creează iluzii.”¹⁸

Demonstrând de-a lungul anilor o consecvență esențială, idealul scriitorului și publicistului Augustin Buzura său a fost și a rămas acela de a spune adevărul. Publicistica sa, deși desfășurată în paginile unei reviste literare, este o publicistică de gazetar de vocație care nu abordează doar teme literare, nu urmărește să impresioneze prin efecte stilistice, prin meșteșugul artistic în sine. Este o publicistică riguroasă a unui gazetar ce despică evenimentele, textele sale sunt adevărate demonstrații, Buzura fiind un scriitor pentru care adevărul este imperativ.

Prin urmare, articolele lui Augustin Buzura nu sunt doar simple manifestări ale spiritului gazetăresc al autorului, întrucât acesta implică în discursul său o întreagă filosofie de viață, ancorată în lectura unor cărți din cele mai variate domenii ale gândirii umane, conferind astfel publicisticii sale aura elevată a unei eseistici polemice, confesiunile sale având rezonanța unei dramatice mărturisiri de sine întru cuvânt, ale artistului lucid ce-și asumă cu seninătate destinul. Publicistica sa literară este mărturia unei conștiințe scriitoricești aflate într-o vie rezonanță cu imperativele epocii în care trăiește, expunându-și crezul artistic de scriitor angajat în afirmarea libertății și a adevărului, de exprimare liberă a cuvântului, pentru care „Literatura este, în cele din urmă, o nesfârșită luptă cu limitele, cu imposibilul.”¹⁹

Bibliografie

- Buzura, Augustin, *A trăi, a scrie*, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2009
 Buzura, Augustin, *Bloc notes*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1981
 Buzura, Augustin, *Tentația risipirii*, Editura Fundației Culturale Române, București, 2003
 Buzura, Augustin, *Teroarea iluziei. Convorbiri cu Crisula Ștefănescu*, Editura Polirom, Iași, 2004
 Boldea, Iulian, *Dialog cu Augustin Buzura. La noi, din păcate, „revizorii” au fost, acum, ca și în vremurile de tristă amintire, niște politrucii*, revista „Vatra”, Nr. 6-7, 2013

¹⁷ *Ibidem*, p. 137.

¹⁸ Constantin Cubleşan, *Augustin Buzura - prozatorul sondărilor abisale*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2018, p.108.

¹⁹ *Idem*, p. 131.

- Cubleșan, Constantin, *Augustin Buzura - prozatorul sondărilor abisale*, Cluj-Napoca, Editura Școala Ardeleană, 2018
- Lovinescu, Monica, *Seismografe, Unde scurte*, II, Editura Humanitas, 1993
- Martin, Angela, *Între două lumi Augustin Buzura, romancier și gazetar*, Antologie critică, Editura Tracus Arte, București 2017
- Revnice, Ioana, *Augustin Buzura: M-am retras din lumea literară din lipsă de timp*, revista „România literară”, Nr. 46, 23 noiembrie 2007